תניא חולין החולין כחולין בין שאוכל לך ובין שלא אוכל לך מותר, לחולין שאוכל לך אסור, לחולין לא אוכל לך מותר רישא מני ר' מאיר היא דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הין אימא סיפא לחולין לא אוכל לך מותר והתנן לקרבן לא אוכל לך ר' מאיר אוסר וקשיא לן הא לית ליה מכלל לאו אתה שומע הין, ואמר רבי אבא נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך הכא נמי הכי קאמר ליה לא חולין ליהוי לפיכך לא אוכל לך? האי תנא סבר לה כר' מאיר בחדא ופליג עליה בחדא: סבר לה כוותיה בחדא דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הין ופליג עליה בחדא בקרבן רב אשי אמר הא דאמר לחולין הא דאמר לא (א) לחולין דמשמע לא ליהוי חולין אלא כקרבן: טהור וטמא נותר ופיגול אסור: (ב) בעי רמי בר חמא הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים מהו, אי דקאמר בהדין לישנא בהיתרא קא מתפיס, אלא כגון דמחית בשר זבחי שלמים (ג) ומחית דהיתרא גביה ואמר זה כזה מאי: בעיקרו קא מתפיס או בהיתרא קא מתפיס אמר רבא תא שמע נותר ופיגול והא

ר"ן

תניא חולין החולין כחולין בין שאוכל לך ובין שלא אוכל לך מותר. בשאוכל לך פשיטא דשרי, ובשלא אוכל לך נמי נהי דא"ל הא מה שאוכל לך לא יהא חולין הא אוקמינן לה כר"מ דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הן: לחולין שאוכל לך אסור. כך היא הגרסא ברוב הנוסחאות וקשיא טובא למה אסור והא משום מכלל לאו אתה שומע הן צריכינן למייתי בה ור' מאיר לית ליה וכי תימא לא צריכין בהא למכלל לאו דכיון דאמר לא חולין על כרחיך קרבן הוי ליתא דהא משום הכי אוקימנא לעיל מתני' דלא כר"מ אלמא אפי' בכי הא צריכינן למכלל לאו אתה שומע הן לפיכך יש מי שאומר דלא גרסינן ליה הכא כלל ואחרים אמרו לקיים הגרסא בשם הראב"ד ז"ל דלחלין גרסינן בלא וי"ו ומשום הכי מתסר דבחלות תודה קאמר: לחולין לא אוכל לך מותר. בין בוי"ו בין בלא וי"ו אתי שפיר כמו שנפרש בסמוך: וקשיא לן והא לית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן. דקא ס"ד דמשום הכי ר"מ אוסר משום דמשמע ליה לקרבן לא קרבן והכי קאמר לא יהא קרבן מה שלא אוכל משלך הא מה שאוכל יהא קרבן: וא"ר אבא נעשה כאומר לקרבן יהא. דכיון דלקרבן משמע לקרבן ומשמע לא קרבן בכל דוכתא ודוכתא מפרשינן לישנא בגוונא דמלי חייל נדריה והכא מפרשי' דהכי קאמר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך הכא נמי לימא לא חולין להוי כלומר אלא קרבן לפיכך לא אוכל לך דאית לן לפרושי למ"ד דלחולין הכא דלא חולין קאמר כי היכי דליחול נדריה וכי תימא אפילו הכי היכי מלי חייל והא צריכינן בהכי לומר מכלל לאו אתה שומע הן דמש"ה אוקימנא לעיל בסמוך מתניתין דלא כר' מאיר לאו קושיא הוא דה"מ במתניתין דמסיים בה שאוכל לך אבל האי דמסיים לא אוכל לך-אסור משמע ואפילו לר' מאיר הכי פירושא דשמעתא למאן דגריס לחולין בוי"ו, ולמאן דגריס ליה בלא וי"ו אתי שפיר טפי דהכי פריך דכי היכי דאמרינן לקרבן יהא הכי נמי נימא לחלין יהא דהיינו חלות תודה והכי גרסינן-הכא נמי נימא לחלין יהא לפיכך וכו': רב אשי אמר הא דאמר לחולין הא דאמר לא לחולין וכו'. כלומר כולה ברייתא רבי מאיר והא דקתני סיפא לחולין לא אוכל לך מותר מיירי דאמר לחולין בשב"א תחת הלמ"ד הילכך ליכא למימר לא חולין קאמר מאי אמרת חולין יהא מה שלא אוכל הא מה שאוכל יהא קרבן לית ליה לר' מאיר מכלל לאו אתה שומע הן. הא דאמר לחולין כלומר בפתח הלמ"ד ומאי דאמר רב אשי הא דאמר לאו דוקא דהא לאו ברייתא היא אלא ה"ק הא דבעית למתסר ומדמית לה להך דלקרבן לא אוכל לך קושטא קאמרת כל שאמר לחולין בלמ"ד פתוחה. ה"פ למאן דגריס לחולין בוי"ו ולמאן דגריס בלא וי"ו רב אשי הכי מתרץ דכי אמר לחלין בשב"א מתסר דה"ק לחלות תודה יהא לפיכך לא אוכל לך דומיא דלקרבן לא אוכל לך דאסר רבי מאיר דהסיא נמי בלמ"ד שבאית דווקא היא אבל כי קאמר בלמ"ד פתוחה לא חלין קאמר שכך משמעות לשונו ואי אפשר לפרשו בענין אחר הילכך שריא דמאי מצית למימר לא יהא חלות תודה מה שלא אוכל הא מה שאוכל יהא חלות תודה הא לית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן ואי קשיא לך אי לחלין בלמ"ד פתוחה תני ברייתא ומשמע לן דלא [חלין] קאמר היכי קתני במציעתא לחלין שאוכל לך אסור אדרבה הוה ליה למיתני מותר דלא חלין קאמר נראה בעיני דמציעתא בלמ"ד ושב"א וסיפא בלמ"ד ופתח וכל חדא רבותא קמ"ל מציעתא קמ"ל דכל היכא דאמר למ"ד בשב"א אע"ג דמסיים בה לישנא דהיתירא דהיינו שאוכל לך אסור וסיפא רבותא קמ"ל דכל היכא דאמר לחלין בפתח אע"ג דמסיים בלישנא דאיסורא*: ולענין הלכה נקטינן כר' יהודה דאית ליה מכלל לאו אתה שומע הן וכסתם מתני' דהכא אע"ג דאמרינן במי שאחזו (גיטין עה:) דאתקין שמואל בגיטא דשכיב מרע אם מתי ואם לא מתי בתנאי כפול לאו משום דס"ל כר"מ אלא דחש ליה לרווחא דמילתא גזירה משום ב"ד טועין דסבירא להו כר"מ ואי לא כפליה לתנאיה אתי למשרייה לעלמא וכן דעת הרב אלפס ז"ל וכן פסק הרמב"ן ז"ל בהלכותיו: בהיתירא קא מתפיס. דכתיב (דברים יב) ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל: דמחית בשר זבח שלמים קמיה. אחר זריקת דמים ומחית דהיתרא גבי' ככר של היתר: בעיקרו קא מתפיס. באיסורו שהיה קודם זריקת דמים ואיכא דקשיא ליה אפי' תמצא לומר דבהיתירא קמתפיס כלומר שיהא כזה ממש דמחית קמיה אכתי ליתסר דהא אסור לטמאים מחמת נדרו תו אקשי והא איכא נמי חזה ושוק שאסור לזרים מחמת נדרו ולדידי לא קשיא דאי מחמת נדרו רלאו היה שיהא אסור לכל דהוא הא אקדשיה ואסריה אכולי עלמא אלא דלבתר זריקת דמים פקע ליה נדרא ואסורא דטמאים ודחזה ושוק לזרים לאו משום נדרא הוא דאי הכי היה אסור לכל אלא אסורא הוא

רש"י

בין שאוכל לך בין שלא אוכל לך. בין שאמר חולין שאוכל לך או החולין שאוכל לך דהייט ודאי מותר ובין שאמר חולין שלא אוכל לך או החולין שלא אוכל לך דמשמע חולין מה שלא אוכל לך אבל מה שאוכל לך לא (ד) יהוי חולין אלא קרבן אפי' הכי מותר דלא אמרינן מכלל לאו אתה שומע הן דהא ברייתא ר"מ היא דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הן דכשאמר חולין שלא אוכל לך לא כפליה לתנאיה ולא אמר כלום, אבל כי אמר לא חולין שאוכל לך אסור דהכא לא אמרינן מכלל לאו אתה שומע הן דאע"ג דאמרינן לעיל לא חולין שאוכל לך ודייקינן לא חולין ליהוי אלא קרבן ודייקינן לרבי מאיר לית ליה מכלל לאו אתה שומע הן והכא נמי אי דאמר חולין דלא אוכל לך אינו דקדקו האי חולין שלא אוכל לך הא שאוכל לך לא הוי חולין אלא קרבן הוה משמע מכלל לאו אתה שומע הן אבל האי לאו לא משמע מכלל לאו אתה שומע הן דהא בפירוש אמר האי תנא הכא דהאי [לא] הוי מכלל לאו אתה שומע הן והיכא דאמרי חולין שלא אוכל לך (ה) האי חולין שלא אוכל לך אלא קרבן משמע (שהאי תנא משמע ליה מכלל לאו אתה שומע הן אבל האי לא משמע ליה מכלל לאו אתה שומע הן דהא בפירוש אמר לא לחולין שאוכל לך שאינו רוצה ליהנות ממנו: **לא לחולין לא אוכל (ו) מותר.** מפרש לקמן: **וקשיא (ז) האי לקרבן לא אוכל לך אמאי אסור הא לית ליה מכלל לאו כו'.** דהאי מכלל לאו אתה שומע הן, כלומר לא קרבן הוא מה שלא אוכל לך אבל מה שאוכל לך הוי קרבן: **ואמר ר' אבא נעשה כאומר כו'.** דבפירוש מפרש שאינו רוצה ליהנות ממנו, ולא מכלל לאו אתה שומע הן הוא: **הכא נמי.** גבי לא לחולין לא אוכל לך אמאי מותר ליתרליה כמי ר' אבא דה"ק לא לחולין ליהוי, לפיכך לא אוכל לך כלומר מה שאתה רוצה להאכילני משלך לא לחולין הוי אלא לקרבן לפיכך לא אוכל לך: **האי תנא.** דברייתא דאמר לחולין לא אוכל לך מותר: **סבר לה כוותיה בחדא וכו' ופליג עליה בחדא.** בקרבן, וכי היכי דאמר לא לחולין לא אוכל לך מותר הכי נמי היכא דאמר לקרבן לא אוכל לך דלית ליה האי תירוצא דרבי אבא: **הא דאמר לחולין.** דאמר לחולין לא אוכל לך הוי מותר אע"ג דמשמע מה שאוכל הוי קרבן דלית ליה מכלל לאו אתה שומע הן כדפרישית לעיל ולענין האי תירוצא דמתרצינן לעיל לא לחולין ליהוי וכו' הני מילי היכא דאמר לא לחולין אבל לחולין לא משמע לא לחולין: **הרי עלי כבשר זבחי שלמים וכו'. אי דקאמר בהאי לישנא בהיתירא קא מתפיס.** ופשיטא דמותר דשלמים לאחר זריקת דמים מותרין אפילו לבעלים: **כגון דמחית בשר חולין ובשר זבח שלמים.** לאחר זריקת דמים: (ח) **מי אמרינן בעיקרו קא מתפיס.** בעיקר זבחי שלמים כמו שהיה לפני זריקת דמים שאסור: **או.** כדהשתא כמו שהיא עכשיו שהיא מותרת: **תא שמע.** דתנן נותר ופיגול ומשמע נמי כגון דמחית בשר דהיתירא ונותר ופיגול ואמר זה כזה: והא

תוספות

תניא חולין החולין כחולין בין שאוכל לך בין שלא אוכל לך מותר. וא"ת שאוכל לך פשיטא וי"ל דשלא אוכל אילטריך ליה אע"ג דמשמע מה שלא אוכל יהא כחולין הא מה שאוכל לך יהא כקרבן אפ"ה לא אמר כלום כדפרישי' דאתאן כרבי מאיר דלית ליה מכלל לאו כו' מיהו קשה מסיפא דקתני לא חולין שאוכל לך אסור לא לחולין לא אוכל לך מותר הא לא חולין שאוכל לך אסור אמאי אתיא לר"מ אי משום דוקיא לא חולין ליהוי אלא קרבן מה שאוכל לך הא נמי חשיב מכלל לאו כו' כדאמרינן לעיל גבי לחולין במתני' מפרש לא לחולין ליהוי אלא לקרבן ומסיק עליה מני אי ר"מ לית ליה מכלל לאו וכו' אלמא חשיב ליה מכלל לאו וכו' וי"ל דלא דמי דלעיל מתני' לא אמר לא חולין אלא לחולין בפתח ואם אתה בא לאסור צריך אתה לפרש דיבורו לחולין כמו לא חולין וכיון דצריך לפרש כולי האי חשיב מכלל לאו וכו' ולית ליה לר"מ מכלל לאו וכו' אבל הכא שאמר בפירוש לא חולין הוי כאילו פירש דבריו בהדיא לא חולין אלא קרבן והואיל ואין כאן חסרון פתלון מהני אפי' לר"מ ולא חשיב מכלל לאו וכו': **אימא סיפא לא חולין** לא אוכל לך מותר והא תנן לקרבן מותר כו' ה"נ ה"ק ליה לא חולין ליהוי אלא קרבן לפיכך לא אוכל לך. וא"ת והא מוכח לעיל דכיון דאמר לחולין בפתח חשיב מכלל לאו וכו' וי"ל דס"ד השתא דכיון דאמר לא חולין לא אוכל לך להוכיח סופו של איסור בא הילכך אפי' לר"מ מיפשטא פשיטא ליה לחולין בפתח כמו לחולין דלא דמי לחולין דמתני' דהתם אומר לחולין אוכל לך וליכא הוכחה לאסור לא בתחילת דבריו וגם בסוף דבריו ומסיק רב אשי הא דאמר לחולין בפתח לא מהני לר"מ אף כי בסוף דבריו אמר לא אוכל דלא חשיב הוכחה רק היכא דאמר לא חולין שמתחילת דבריו איכא הוכחה כדפי"ל דכל כמה דלא מקטרי אימורים לא משתרי בשר באכילה לא פסיקא ליה למימר לאחר הקטרת האימורים דאמרי' בפסחים (דף נט:) כי ליתנהו כגון שנטמאו או אבדו לא מעכבי: אי דקאמר בהדין לישנא בהיתירא קא מתפיס. דאם לא כן למה הזכיר אחר זריקת דמים: כגון דמחית בשר זבח שלמים לאחר זריקת דמים ומחית דהיתירא גביה. אגב דנקיט דמחית בבשר כו' נקט נמי מחית דהיתירא גביה דה"ל שיהא דבר הגדול אלא סדבר שהוא נתפס בו: בעיקרו קא מתפיס. כמו שהיה קודם זריקה: והא

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פ"א מהל' נדרים הל' כ טוש"ע י"ד סי' רד:

נג ב מיי' שם הלי"ע:

נד ג מיי' שם הלט"ו:

מסורת הש"ס

ס"א לא חולין

[לקמן יג: סז.]

[לקמן מג: שבועות ט.]

[נזיר כב: ע"ש]

ס"א דהיינו שלא אוכל לך שרי

◆

פי' הרא"ש

כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים. שכבר הותר הבשר דכתיב ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל ואפ"ב

הגהות הב"ח (א) גמ' והא דאמר לא חולין דמשמע: (ב) שם בעי רמי. נ"ב עיין בנזיר בדף כב ע"ב: (ג) שם זבחי שלמים קמיה ומחית דהיתרא: (ד) רש"י ד"ה בין שאוכל וכו' מה שאוכל לך לא להוי חולין וכו' שלא אוכל לך לא כפליה לתנאיה וכו' ודייקינן דלר' מאיר וכו' אבל האי לא חולין שאוכל לך לא משמע מכלל לאו: (ה) בא"ד דהאי לא הוי מכלל לאו אתה שומע הן ואיכא דאמרי חולין שלא אוכל לך מותר האי חולין שלא אוכל לך הא שאוכל לך לא חולין אלא קרבן משמע להאי תנא לא משמע ליה: (ו) ד"ה לא חולין לא אוכל לך מותר: (ז) ד"ה וקשיא לן האי לקרבן לא וכו' שומע הן הוא כלומר: (ח) ד"ה כגון וכו' דמים הס"ד ואח"כ מ"ה מאי מי אמרינן:

נושא

נסיון של הגמ' להעמיד ברייתא כר"מ דסובר לא אמרינן: "מכלל לאו אתה שומע הן"

נושא (דף י"ג:)

המתפיס בנדר-דאם מתפיס בעיקרו או בהיתרא - כגון דמונח לפניו בשר חולין ובשר שלמים לאחר זריקה ואמר זה כזה

מבנה

נסיונות לפשוט בשאלה אי בתר עיקרו או סופו

ש"י שלא גרסינן כלל ע"י רן

כבר להביא לאיסור צריך לומר מכלל לאו אתה שומע הן - לא חולין לא אוכל לך אלא קרבן מה שאוכל לך - ור"מ לית ליה מכלל לאו ולכן קתני מותר

** בא דבמקום א' מפרשים לחולין - לא לחולין ובמקום א' לקרבן מפרשים אותו כך ולא אומרים לא קרבן ע"י רן ד"ה וא"ר אבא

Φ דפירוש לר"מ דאמר לקרבן לא אוכל לך - אסור (וכפי שהסביר ר' אבא) האי תנא סובר דכי היכי דלא חולין לא אוכל לך מותר גם לקרבן לא אוכל לך מותר (ולית ליה הא דר' אבא)

* ולא כמו דאמרינן [לעיל] לחולין משמע לא לחולין

לא חולין